

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 8 soru

1923 sonrasında edebî ürünlerin yöneldiği konular zaman içinde değişmiştir. 1940'lı yıllara kadar toplum ve ülke merkezli bir anlayış öne çıkarken daha sonraki yıllarda sanatçıların kişisel duygu ve sorunlara yöneldiği görülür.

1. Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın bütün evrelerinde bireysel sorunlar işlenmiştir.
- B) Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın ilk yıllarında memleket edebiyatı anlayışı etkili olmuştur.
- C) Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda toplumsal konular yalnızca şiir türünde ele alınmıştır.
- D) 1940'lı yıllardan sonra Millî Mücadele konusu edebiyattan tamamen çıkarılmıştır.
- E) Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda kişisel konular ilk yıllarda toplumsal konuların yerini almıştır.

2. Genç Kalemler dergisinde yayımlanan “Yeni Lisan” makalesiyle başlayan, 1923'te sona eren ve dilde sadeleşmeyi öne çıkaran edebiyat dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Millî Edebiyat
- B) Tanzimat Birinci Dönem
- C) Tanzimat İkinci Dönem
- D) Servetifünun Dönemi
- E) Cumhuriyet Dönemi

Bir edebî dönemin sınırlarını belirlemede başlangıç ve bitiş noktaları önem taşır. Genç Kalemler dergisindeki “Yeni Lisan” makalesiyle başlayan bu dönem, Cumhuriyet'in ilanıyla sona ermiştir. Böylece dönem, hem dil anlayışı hem de tarihsel sınırı bakımından belirginleşir.

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Dönemin başlangıcı bir dergide yayımlanan yazıyla ilişkilendirilmiştir.
- B) Dönem yalnızca roman türündeki eserlerden oluşmuştur.
- C) Dönemin başlangıcı Tanzimat Fermanı ile belirlenmiştir.
- D) Dönem Cumhuriyet'in ilanından sonra başlamıştır.
- E) Dönemin sınırı Servetifünun dergisinin kapanışıyla çizilmiştir.

Şiir bilgisinde dize kavramı temel bir birim olarak kullanılır. Bir şiirin satırları, ölçü ve uyak düzeni içindeki bağımsız görünüşleriyle birlikte değerlendirilir. Bu nedenle şiir incelemesine başlanırken satırların adlandırılması önem taşır.

4. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Şiirin her satırı dize olarak adlandırılır.
- B) Şiirin her satırı mutlaka beyit olarak adlandırılır.
- C) Şiirin her satırı yalnızca bent olarak adlandırılır.
- D) Şiirin her satırı kıta olarak adlandırılır.
- E) Şiirin her satırı mısra yerine koşma olarak adlandırılır.

Bir romanın edebiyat tarihindeki yeri, yalnızca konusuyla değil, tür içindeki öncü niteliğiyle de belirlenebilir. Türk romanında köy hayatını merkeze alan erken örneklerden biri Nabizâde Nazım'ın Karabibik adlı eseridir. Bu bilgi, roman tarihindeki ilkler değerlendirilirken eserin özel konumunu açıklar.

5. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Karabibik, Türk edebiyatındaki ilk köy romanı olarak kabul edilir.
- B) Karabibik, Türk edebiyatındaki ilk psikolojik roman olarak kabul edilir.
- C) Karabibik, Türk edebiyatındaki ilk realist roman olarak kabul edilir.
- D) Karabibik, Türk edebiyatındaki ilk tarihî roman olarak kabul edilir.
- E) Karabibik, Türk edebiyatındaki ilk yerli roman olarak kabul edilir.

Tanzimat edebiyatı, 1860-1896 arasındaki gelişmeler içinde iki evreye ayrılır. İlk evre 1860'ta başlayıp 1876'da sona ererken ikinci evre 1876'dan 1896'ya kadar sürer. Bu ayrım, dönem içindeki sanat anlayışı farklılıklarını izlemeyi kolaylaştırır.

6. Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanzimat İkinci Dönem 1876-1896 yılları arasındadır.
- B) Tanzimat İkinci Dönem 1860-1876 yılları arasındadır.
- C) Tanzimat İkinci Dönem 1896-1911 yılları arasındadır.
- D) Tanzimat İkinci Dönem 1839-1856 yılları arasındadır.
- E) Tanzimat İkinci Dönem 1923-1940 yılları arasındadır.

Şinasi, gazetecilik ve edebiyat alanında öncü metinler kaleme almıştır. Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi, edebiyatımızdaki makale türünün ilk örneği kabul edilir. Bu durum, Tanzimat yıllarında gazete çevresinde gelişen yeni yazı türlerinin önemini gösterir.

7. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi edebiyatımızdaki ilk makale örneğidir.
- B) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi edebiyatımızdaki ilk tiyatro örneğidir.
- C) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi edebiyatımızdaki ilk roman örneğidir.
- D) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi edebiyatımızdaki ilk hikâye örneğidir.
- E) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi edebiyatımızdaki ilk gezi yazısı örneğidir.

8. Cumhuriyet'in ilanından sonraki ilk yıllarda eserlerin konusu olarak Anadolu, Atatürk ve Türk tarihiyle birlikte öne çıkan başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Millî Mücadele
- B) Millî Edebiyat
- C) Memleket edebiyatı
- D) Bireysel duygu ve sorunlar
- E) Servetifünun

Cevap Anahtarı

1. B

2. A

3. A

4. A

5. A

6. A

7. A

8. A

Çözümler

1. Doğru yargı, 1940'lı yıllara kadar ülke ve toplum merkezli anlayışın öne çıktığını belirtir. A, E ve D dönemlerin sırasını veya kapsamını değiştirir; C ise tür sınırlaması ekler.
2. Genç Kalemler ve “Yeni Lisan” doğrudan Millî Edebiyat dönemini tanımlar. Tanzimat ve Servetifünun farklı dönemlerdir; Cumhuriyet ise bu dönemin sona ermesinden sonra başlar.
3. Parça, başlangıç ölçütü olarak Genç Kalemler'de yayımlanan yazıyı göstermektedir. Diğer yargılar parçada verilen başlangıç veya bitiş bilgileriyle açıkça çelişmektedir.
4. Dize, şiirin satırlarından her birinin adıdır; mısra da aynı kavramın karşılığıdır. Beyit, bent, kıta ve koşma ise satırla aynı düzeyde karşılık değildir.
5. Karabibik'in ayırt edici niteliği ilk köy romanı olmasıdır. Psikolojik, realist, tarihî ve ilk yerli roman nitelikleri başka eserlere ait öncü sınıflandırmalardır.
6. İkinci evrenin başlangıcı 1876, bitiş 1896 olarak verilmektedir. B birinci evrenin tarihlerini; C, D ve E ise başka dönemlere ait tarih aralıklarını gösterir.
7. Şinasi'nin bu metni, edebiyatımızdaki ilk makale örneği olarak tanımlanır. Tiyatro, roman, hikâye ve gezi yazısı seçenekleri metnin türünü değiştiren kapsam hatalarıdır.
8. Cumhuriyet'in ilk yıllarında eserlerin başlıca konusu Millî Mücadele'dir. Bireysel duygu ve sorunlar ise sonraki yıllarda öne çıkan anlayıştır; bu nedenle en güçlü çeldirici olan D seçeneği doğru değildir.